

СТОРІНКА РЕДАКЦІЇ

Біосферний заповідник "Асканія-Нова": третій рік окупації

Відповідно до Постанови Президії Національної академії аграрних наук України № 11/14 від 17 липня 2024 р., протокол № 11, з метою організації діяльності установи спеціальну адміністрацію та науковий відділ Біосферного заповідника "Асканія-Нова" імені Ф.Е. Фальц-Фейна НААН тимчасово розміщено на базі Інституту агроєкології і природокористування НААН (м. Київ). Біосферний заповідник "Асканія-Нова", як головний виконавець Програми наукових досліджень НААН 12 "Заповідна справа" на 2021–2025 рр., продовжує науково-дослідну діяльність, попри фактичну втрату матеріально-технічної бази через тимчасову окупацію лівобережної частини Херсонської області.

Після захоплення Біосферного заповідника "Асканія-Нова" російською окупаційною адміністрацією у березні 2023 р., доступ до об'єкта природно-заповідного фонду України з відповідними натурними обстеженнями унеможливлено. Наразі можуть бути використані виключно дистанційні методи збору інформації, окремі спостереження персоналу, що перебуває на ТОТ та результати OSINT-аналізу, після належного критичного опрацювання, узагальнень та верифікації. До матеріалів досліджень долучені попередньо зібрані дані 2021 – початку 2023 рр., оцифровану архівну інформацію, електронні реєстри музейних фондів, результати критичного аналізу гербарних колекцій, доробок поточних експедиційних досліджень та природничих розвідок 2024 р. у споріднених біотопах степової зони (Херсонська, Запорізька та Одеська області), на об'єктах культурної спадщини, що слугують рефугіумами біоти степу, і теренах природно-заповідного фонду України, де утримуються дикі копитні тварини асканійського походження: кінь Пржевальського, кулан туркменський, лань європейська тощо (Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник, ландшафтний заказник місцевого значення "Тарутинський степ", зоологічні парки загальнодержавного значення).

Згідно з листом Департаменту природно-заповідного фонду та біорізноманіття Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, № 11/11-01/2573-24 від 12.07.2024 р., спеціальну адміністрацію Біосферного заповідника "Асканія-Нова" зобов'язано забезпечити моніторинг стану природних і штучних екосистем території природно-заповідного фонду з використанням дистанційних засобів досліджень та ведення Літопису природи відповідно до Програми Літопису природи для заповідників та національних природних парків, затвердженої спільним наказом Мінекоресурсів України і НАН України від 25.11.2002 № 465/430. Відтак, спеціальною адміністрацією та науковим відділом здійснюється регламентований моніторинг поточного стану екосистем Біосферного заповідника "Асканія-Нова", упорядковуються та оприлюднюються набори даних по біорізноманіттю у міжнародній мережі GBIF, документується вплив військових дій та окупації на природно-заповідні об'єкти. За фактами збитків, завданих території та об'єктам природно-заповідного фонду Біосферного заповідника "Асканія-Нова" НААН, відкрито ряд кримінальних проваджень Головним Управлінням Національної Поліції в Херсонській області за процесуального керівництва Спеціалізованих екологічних прокуратур Офісу Генерального прокурора та Херсонської обласної прокуратури. Державною екологічною інспекцією Південного округу (Запорізька та Херсонська області) встановлено розмір збитків внаслідок незаконного вивезення тварин зоологічного парку "Асканія-Нова", що перебільшує 80 млн грн.

Продовж 2024 р. науковим відділом установи у складі трьох лабораторій опубліковано понад 200 наукових праць. За традицією видано річний, 26 том фахового наукового журналу "Вісті Біосферного заповідника "Асканія-Нова"; попередньо пройдено реєстрацію видання як суб'єкта у сфері друкованих медіа та отримано відповідне рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (№ 951 від 21.03.2024 р., протокол № 11).

Власне, "Вісті" для Біосферного заповідника "Асканія-Нова" є більше, ніж друковане видання, це невід'ємна частина його непростой історії, часопис, що зберігає і передає безцінну наукову та природоохоронну спадщину цілих поколінь.

В. Шаповал